

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

M VZDELÁVANÍM
PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV
K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH
RÓMSKYCH KOMUNIT

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Kód ITMS: 26130130051

číslo zmluvy: OPV/24/2011

Metodicko – pedagogické centrum

Národný projekt

VZDELÁVANÍM PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH RÓMSKYCH KOMUNIT

Edita Oravcová

Regionálna výchova - Košický región Voliteľný predmet pre 5. ročník základnej školy 1. diel

2013

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum,
Ševčenkova 11, 850 01
Bratislava

Autor UZ: Mgr. Edita Oravcová

Kontakt na autora UZ: ZŠ Slobody 1, Košice
www.zsslobody.eu

Názov: **Regionálna výchova –Košický
región**
**Voliteľný predmet pre
5. ročník základnej školy
1. diel**

Rok vytvorenia: 2013

**Oponentský posudok
vypracoval:** Mgr. Zuzana Haciová

ISBN 978-80-8052-720-4

Tento učebný zdroj bol vytvorený z prostriedkov projektu Vzdelávaním pedagogických zamestnancov k inklúzii marginalizovaných rómskych komunít. Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov Európskej únie.

Text neprešiel štylistickou ani grafickou úpravou.

Obsah:

Úvod	.....	3
1 Ako vznikli Košice	.....	4
2 Nemeckí obyvatelia Košíc a mestské hradby	.....	5
3 Košice a Omodejovci	.....	7
4 Bitka na rozhanovskom poli	.....	8
5 Mestský erb	.....	10
6 Košické cechy	.....	13
7 Dominikáni, františkáni	.....	14
8 Poľnohospodári	.....	16
9 Čo jedli	.....	18

Úvod

Hlavným cieľom voliteľného predmetu je priblížiť žiakom región v ktorom žijú, vzdelávajú sa, kde majú priateľov a známych. Aby spoznali dávnu i nedávnu históriu mesta a jeho okolia a našli súvislosti medzi minulosťou a súčasnosťou. Zároveň má podnecovať žiakov k láske a úcte ku kultúrnym pamiatkam, významným osobnostiam a tradíciám regiónu. Činnosť vo voliteľnom predmete umožňuje predovšetkým žiakom zo sociálne znevýhodneného prostredia navštíviť miesta kde sa bežne nedostanú, čím získajú vedomosti a praktické skúsenosti či návyky potrebné pre ich zaradenie sa do spoločnosti, vytváranie postojov k svojmu okoliu.

Samotná činnosť je rozdelená do dvoch rovín – teoretickej a praktickej. V teoretickej rovine sa žiakom predkladajú fakty, obrazový materiál, zvukové záznamy.... V praktickej rovine žiaci navštevujú konkrétne miesta, porovnávajú skutočnosť s teoretickými vedomosťami. Svoje pozorovania zaznamenávajú a následne spracovávajú do pracovných listov, čím si postupne vytvárajú vlastné portfólio. V závere školského roka prezentujú svoju činnosť prostredníctvom výstavy.

1. Ako vznikli Košice

Tam, kde sa dnes rozprestiera mesto Košice, sídlili kmene už pred viac ako 35 – 40 tisíc rokmi. Svedčia o tom archeologické nálezy z Barce a Nižnej Myšle. Nálezy ukazujú, že pôvodní obyvatelia sa venovali hlavne poľnohospodárstvu – obrábali pôdu, chovali dobytok, kone, ovce alebo lovili divú zver. Postupne sa vytvorila roľnícka osada a znej dedina. Ako presne vznikol jej názov sa nevie. Neskôr znelo meno v rôznych jazykoch rôzne :

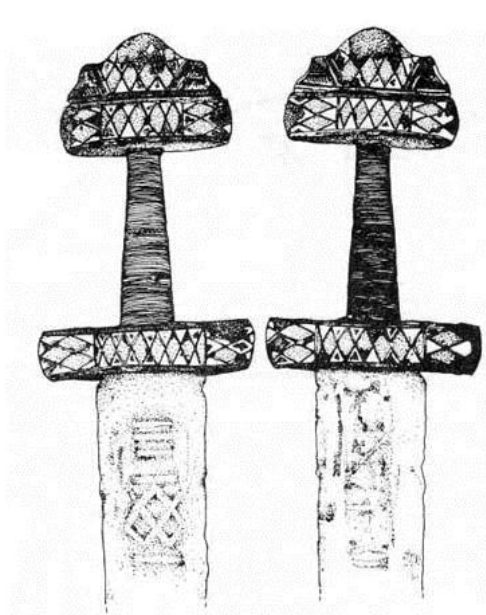
- v latinčine ... Cassovia
- v nemčine .... Kaschau
- v maďarčine ... Kassa

Dátum vzniku mesta, sa obyčajne viaže k dobe, kedy o ňom vznikla prvá písomná zmienka. Je to najpresvedčivejší dôkaz. Prvý písomný dôkaz o Košiciach pochádza z roku 1230. Z tohto dokumentu sa môžeme okrem iného dozvedieť, že dedina mala svojho farára, kostol ale aj mlyn.

V 11. storočí, na území dnešnej Krásnej nad Hornádom stál benediktínsky kláštor. Je to najstarší kláštor v bývalom Uhorsku. Aj keď sa nezachoval, archeológovia na mieste kde pôvodne stál našli množstvo vzácných predmetov. Najvzácnejší je určite meč.

Pravdepodobne takto vyzeral benediktínsky kláštor

Dvojsečný meč z Krásnej

Keramika z Barce

Zlaté šperky z Nižnej Myšle

ÚLOHY :

Spoločne vytvorte časovú priamku, na ktorú budete postupne počas celého školského roka zaznamenávať významné udalosti z dejín mesta Košice.

2. Nemeckí obyvatelia Košíc a mestské hradby

Za vlády kráľa Bela IV. v roku 1241 napadli Uhorsko Mongoli. Po spustošení krajiny sa Bela IV. snažil o opätovné osídlenie vyplienenej zeme. Pozval preto hostí z Nemecka. Týmto hosťom boli zaručené rôzne výsady. Nemci tak založili nové kolonizačné mesto s námestím (Hlavná ulica) a uličkami dnešného historického jadra. V tomto období tu žili Nemci so slovenským a maďarským starousadlickým obyvateľstvom. Spoločne sa podieľali na rozvoji mesta a jeho opevnení. Nemci sa stretávali na bohoslužbách v Kaplnke sv. Michala. Košice už v tomto období malo rôzne privilégia : slobodne si mohli voliť kňaza, mohli sa slobodne odsťahovať, voliť si sudcu .... Mesto spravoval richtár, ktorého kontrolovala mestská rada. Po roku 1290 sú Košice už označované ako mesto s hradbami. Bolo to pre mesto veľmi dôležité z hľadiska ich obrany. Mesto malo vretenovitý tvar a uzavreté bolo dvomi hlavnými bránami – severnou „Horná brána“ a južnou „Dolná brána“. Na západe bola vybudovaná „Hnilná brána“, na východe „Maľovaná“ a „Mlynská brána“ Okolo hradieb sa začali vytvárať predmestia, v ktorých žili roľníci, chudobní remeselníci a mestská chudoba. Hradby boli vybudované z lomového kameňa. Neskôr pribudlo 9 bášť, ktoré boli pomenované podľa cechu, ktorý bol zodpovedný za ich obranu : bašta garbiarska, zámočnícka, debnárska, mäsiarska, kolesárska, hrnčiarska, povraznícka, obuvnícka a kováčska. Hradby mesta silne poškodil požiar roku 1556. V rokoch 1671 - 1677 vybudovali pred Dolnou bránou päťramennú citadelu. Túto citadelu dal zbúrať Karol III. Ako sa výstavba mesta rozvíjala,

hradby, brány, bašty a vodné priekopy sa postupne likvidovali. O ich pôvodnom stave hovoria dnes už len záznamy v archívnych dokumentoch, ako aj plány, kresby uložené v Miklušovej väznici. Dodnes sa zachovali viditeľne časti hradových múrov na uliciach : Čajkovského, Hrnčiarskej, Podtatranského, Kováčskej, Starej baštovej, Štefánikovej, Gottwaldovej, Zbrojničnej, Baštovej, Hradbovej, Tajovského a Vrátnej

Mesto Košice s hradbami a bránami

V roku 1996 boli odhalené pozostatky Dolnej brány.

Zrekonštruované hradby na Löfflerovej ulici Pôdorys citadely

ÚLOHY :

Navštívte pozostatky mestských hradieb.

Nakreslite mestské hradby.

Navštívte OC Aupark, kde sú zachované pozostatky citadely.

Exkurziu zdokumentujte fotografiami.

3. Košice a Omodejovci

Po smrti kráľa Ondreja III. sa na trón dostal Karol Róbert z Anjou. Po svojom nástupe daroval Košice – už prosperujúce mesto – Omodejovcom s rodu Aba. Košičania s týmto rozhodnutím neboli spokojní a vzbúrili sa. Keď v roku 1311 palatín Omodej vošiel aj so svojim sprievodom do Košíc, postavili sa proti nemu a v tomto krvavom boji padol aj sám Aba Omodej. Omodejovci sa vzdali nároku na Košice. Naoko sa podriadili vláde kráľa.

Karol Róbert z Ajou

Pečať palatína Omodeja

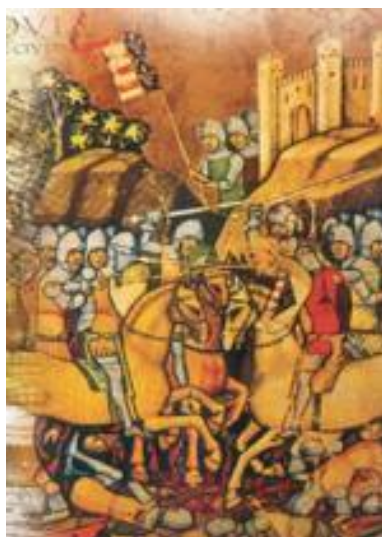
ÚLOHY :

Výtvarne spracujte vzburu Košičanov proti Omodejovcom.

4. **Bitka na rozhanovskom poli**

Omodejovci sa v skutočnosti nechceli Košíc vzdať, chceli sa pomstiť. Zároveň sa množili konflikty s kráľom Karolom Róbertom. Po rôznych vojenských stretoch s kráľovským vojskom Omodejovci napadli Košice. Rozhodujúci boj sa mal uskutočniť 15. júna 1312 na rozhanovskom poli. Najprv mali prevahu Omodejovci. Ku kráľovi sa však pridali križiaci johaniti a aj samotní Košičania. Omodejovci boli definitívne porazení.

V súčasnosti sa organizuje rekonštrukcia bojov na poli pri obci Rozhanovce.

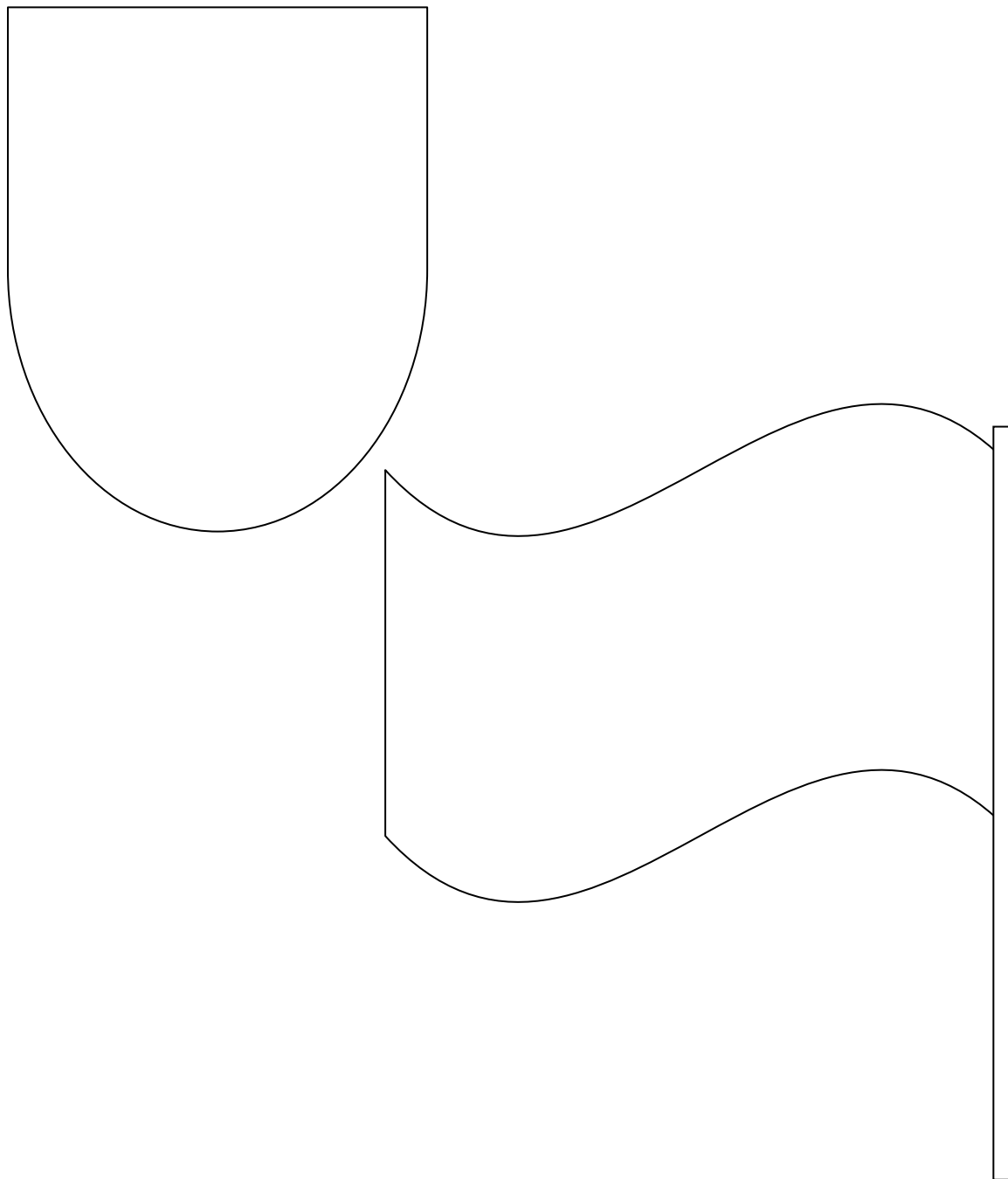

Dobové znázornenie bitky na rozhanovskom poli a jej rekonštrukcia

ÚLOHY :

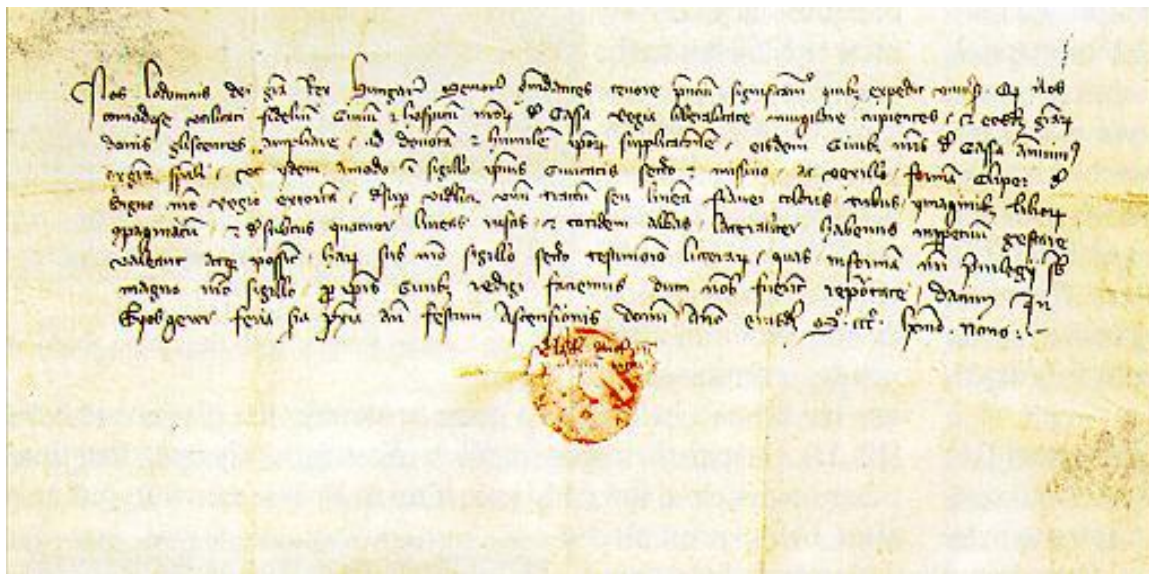
Vyrobte si kostýmy bojovníkov, rozdeľte si úlohy a zahrajte bitku pri Rozhanovciach. Na konci školského roka ju predveďte ostatným spolužiakom.

Navrhnite svoj štít a vlajku :

5. Mestský erb

Košice za svoju vernosť postupne získavali od panovníkov rôzne privilégia. Veľmi dôležitou udalosťou bolo v roku 1369 udelenie prvého mestského erbu kráľom Ľudovítom Veľkým. Mestská erbová listina, ktorou kráľ udelil Košiciam ich erb, je najstaršou v celej Európe.

Najstaršia známa mestská erbová listina

Text listiny :

My Ľudovít, z Božej vôle kráľ Uhorska, znením tejto listiny dávame na vedomie všetkým, ktorých sa to týka, že kráľovskou láskavosťou dbajúc na náležitý úžitok našich verných občanov a hostí Košíc, chcujúc, aby sa tí istí vzťahovali daromi milostí, na ich oddanú a poníženú žiadosť sme privolili z osobitnej blahovôle tým istým našim mešťanom z Košíc, aby odteraz na tajnej a posielacej pečati ich mesta a zástave, mali právo a mohli naveky užívať formu štítu, vybranú z nášho kráľovského znaku, majúceho zhora jeden tiahnući sa pás líniu modrej farby a troma obrazcami ľalií a bočne odspodu štyri červené a toľko isto bielych. Pod našou tajnou pečaťou na dôkaz tejto listiny, ktorú dáme vyhotoviť vo forme nášho privilégia pod našou veľkou pečaťou na prospech tých istých mešťanov, ak nám bude táto predložená. Dané v Diósgyöri druhý deň pred sviatkom Nanebovstúpenia Pána 1369 .

ÚLOHY :

Napíšte miesto, kde sa v súčasnosti nachádza plastika mestského erbu.

Vložte fotografiu, na ktorej ste vy pri plastike.

A large, empty rectangular box with a black border, intended for the student to write the location of the sculpture and attach a photograph of themselves at the site.

Vyfarbte dnešný mestský erb Košíc. Zachovajte dané farby.

6. Košické cechy

Košičania sa v stredoveku už dávno nevenovali len poľnohospodárstvu. Viacerí boli veľmi šikovní remeselníci. Remeselníci, ktorí sa zaoberali výrobou rovnakého druhu výrobkov sa dobrovoľne spájali do cechov. Členovia cechu museli dodržiavať prísne pravidlá, takzvané artikuly. V tom čase existovali v Košiciach rôzne druhy cechov :

- Kvospracujúce cechy / zvonolejár, delolejár,, zámočník, zlatník, panciernik, cinár, kováč, nožiar, klampiar...
- Textilné cechy / klobučník, súkenník, barchetár, tkáč hodvábu, , povrazník, čipkár, rukavičkár, krajčír ...
- Potravinárske cechy / mäsiar, cukrár, pekár, vinár, výrobca piva, loja, oleja ...
- Iné cechy / hrnčiar, maliar, sklenár, holič, kúpeľník, remenár, rezbár, kamenár ...

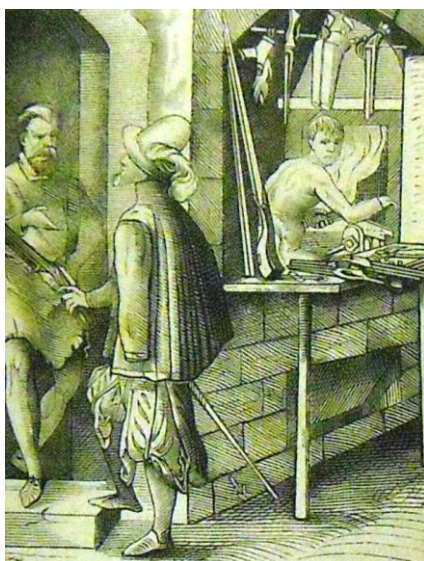
Kolár

Stolár

Kováč

Puškár

Rybár

ÚLOHY :

Vyrobte vybraným cechom pečate / sadra, modelovacia hmota, kartón ... .

Viete podľa čoho sa volajú ulice v Košiciach – Hrnčiarska, Kováčska, Zvonárska, Garbiarska, Mäsiarska, Mlynská, Zámočnická, Zbrojničná ?

Na mape Košíc dané ulice vyhľadajte a zaznačte ich farebne.

7. Dominikáni, františkáni

V období stredoveku sa v Košiciach objavili aj rehoľníci. Ako prví do mesta prišiel rád dominikánov s cieľom starať sa o mestskú chudobu. Preto si svoj kláštor postavili priamo pri hradbách mesta, neďaleko západnej brány. Dominikánsky kostol je najstaršou zachovanou budovou Košíc a najstarším kostolom mesta. Bol postavený v roku 1290. Jeho veža je najvyššia z veží v Košiciach. Vnútorne priestory sú zdobené hodnotnými nástennými maľbami. Okrem pomoci chudobným, sa venovali aj prepisovaniu kníh v dielni na to určenej – skriptorium. Knihy prepisovali ručne a bohato ich zdobili.

Ručné prepisovanie kníh

Dominikáni

Dominikánsky kostol na Dominikánskom námestí

Členovia rádu – dominikáni – boli bielo odetí.

Neskôr, zhruba o dvesto rokov, sa v meste usídlili františkáni. Ľudia ich ľahko odlišovali od dominikánov, pretože boli odetý v hnedom.

Františkánsky kostol stojí na Hlavnej ulici. V r. 1556 vyhorela väčšina mesta a kostol s ňou. Františkáni vtedy z Košíc odišli. Z kostola urobili sklad zbraní a tiež ubytovňu pre pohorelcov a vojsko. Ale aspoň ho zastrešili. Františkáni sa vrátili presne v polovici 17. stor. V roku 1804 sa v Košiciach zriadilo biskupstvo a vedľa kostola sa zriadil kňazský seminár. Odvtedy kostol voláme aj seminárny.

Františkánsky kostol na Hlavnej ulici

Interiér Františkánskeho kostola

Františkáni

ÚLOHY:

Navštívte Dominikánsky aj Františkánsky kostol.

Vytvorte v skupinách projekty o oboch kostoloch.

Získajte čo najviac informácií o oboch rádoch, použite ich v svojich projektoch.

Aké iné rády pôsobia v Košiciach ?

8. Poľnohospodári

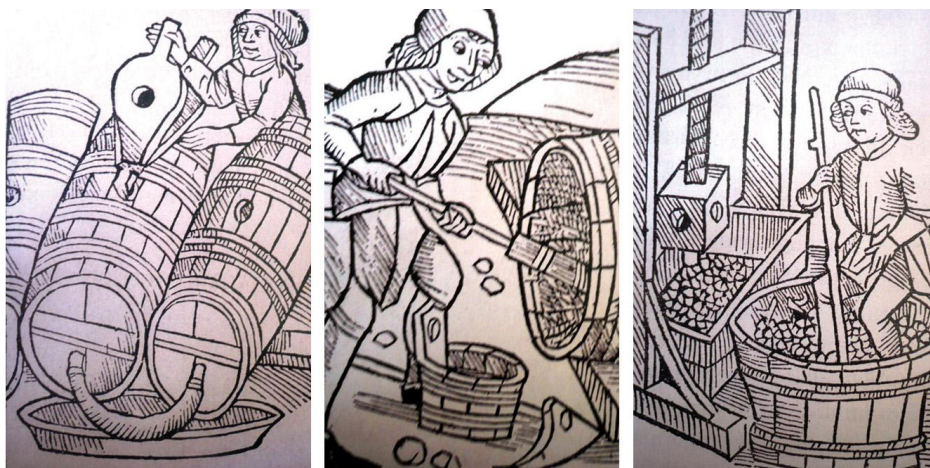
Košičania v období stredoveku boli skúsení kupci, remeselníci ale aj dobrý poľnohospodári. Takýmto spôsobom si zaobstarávali živobytie. Okolité pozemky Košíc využívali na ich obrábanie. Napríklad, na Podhradovej ulici alebo v Čermeli, na Červenom brehu boli vinice.

V Opátskom lese lovili vtáctvo. Pozdĺž hradieb vysádzali ovocné stromy, pod nimi pestovali zeleninu. Tiež sa venovali pestovaniu chmeľu, ktorý používali na výrobu piva. Na poliach siali pšenicu. Košice mali svoje mlyny, kde zrnو mleli na múku. Ale siali aj jačmeň, ovos, konope a strukoviny. Dokonca pohánku a proso. S obilninami výhodne obchodovali.

Bohatší mešťania chovali aj dobytok, hydinu a ostatné domáce zvieratá. Košice zamestnávali pastierov – každý bol určený pre samostatný druh zvierat – kravy, voly, kozy, svine, ovce, husi a kačky. Každý deň zvieratá vyhánali na pašu. Vodnú hydina k Čermeľskému potoku, prasatá na Hradovú, v Ťahanovciach kozy a ovce.

Košičania sa venovali chovu včiel – takto získavali med a včelí vosk. Zo získaných surovín vyrábali medovinu, sviečky a piekli medovníky.

Dokonca platili takzvaných zberačov, ktorí v okolitých lesoch zbierali žalude, bukvice a kôru stromov. Využívali to farbiari ako farbivo pri výrobe barchetu (látka).

Výroba vína

Práca na poli

ÚLOHY :

Na súčasnej mape mestských častí vyznačte farebne

historické centrum / červenou

oblasť, kde boli vinice / modrou

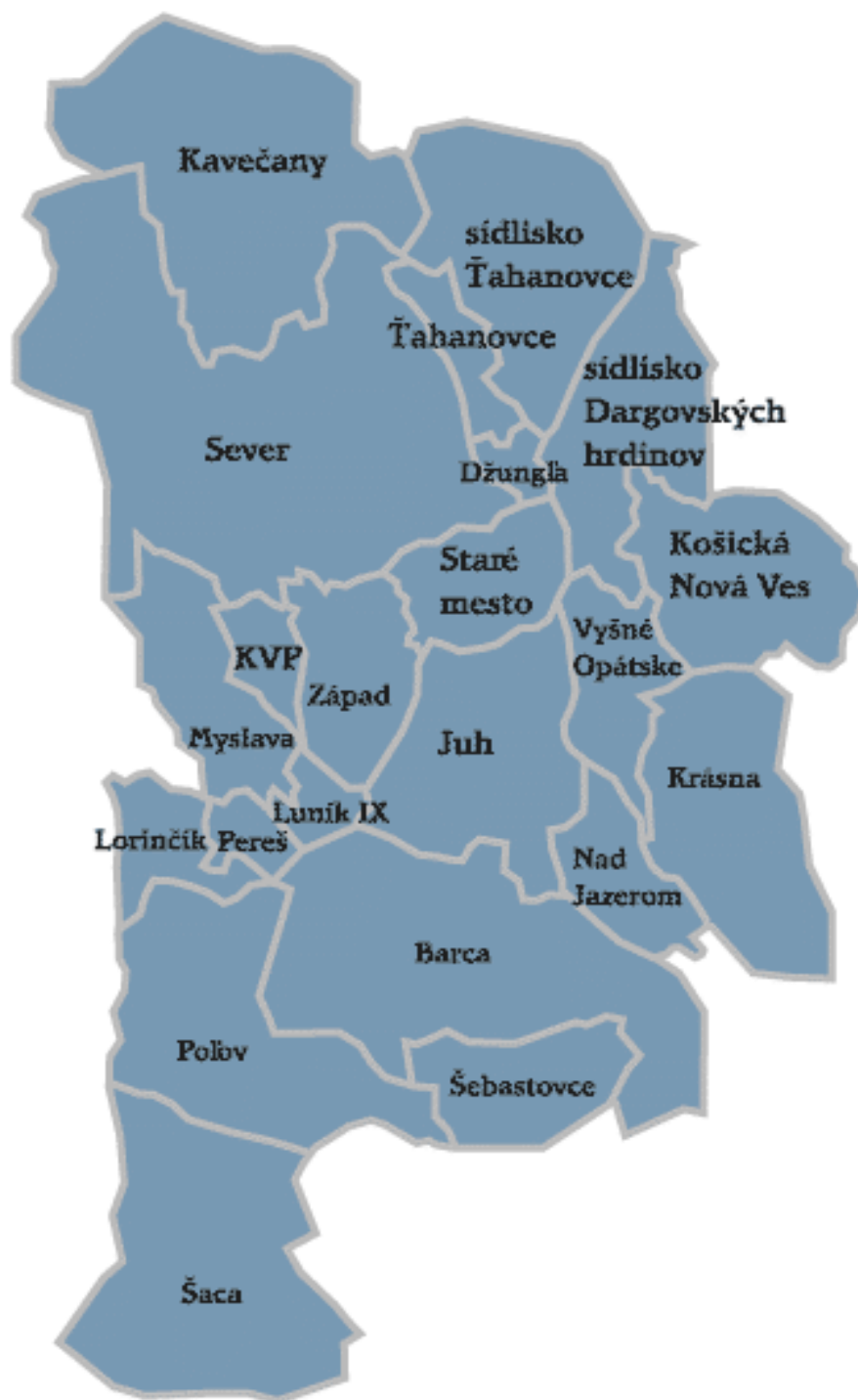
oblasť, kde sa pásli prasatá / ružovou

oblasť, kde sa pásli kozy a ovce / zelenou

oblasť, kde sa

vyháňala vodná

hydina / žltou

9. Čo jedli

Strava roľníka a strava mešťana sa v stredoveku podstatne líšila. Na jeseň si obaja robili zásoby na zimu – zemiaky, kapustu, strukoviny. Roľník jedol bravčové mäso, slepačiu polievku, ryby ale hlavne slané a sladké kaše. Zo zvierat zužitkovali všetko, dokonca aj kosti. Tie pomleli a varili z nich kašu. Pili pivo a nápoje z miazgy stromov, hlavne javora a brezy. Mešťan mal jedálny lístok honosnejší. Ak usporadúval hostinu, muselo sa podávať minimálne desať chodov a určite nesmela chýbať zverina. Jedli veveričky, medvedie tlapy, mäso zo zubra, srnca, zajaca. Pili nie len pivo ale aj víno a medovinu.

Kniežacia kaša 15. – 16. storočie

Uvar sliepku. Vyber z nej kosti a mäso dobre posekaj. Pridaj k nemu rozmočený biely chlieb. Kosti roztlč, povar v hovädzej polievke a preced'. Mäso, chlieb a polievku zmiešaj, okoreň tým korením, ktoré rád ješ, povar a daj na misu.

Kaša z mozgu teľacieho 16. storočie

Uvar mozog, rozotri na mise a rozpust' s dobrým vínom. Potom to vlej do kotlíka, zavar hrst' alebo dve hrsti krupice, pridaj šafran, ktorý to zafarbí na žltu, pridaj rascu a med, a na mise posyp škoricou.

Šišky z bieleho chleba 15. - 16. storočie

Nastrúhaj biely chlieb a preosej ho. Pridaj potrebné množstvo vaječ, hrozienka, trošku cukru, škoricu a šafran. Všetko dobre premiešaj. Cesto rozlož na drevo, odkrajuj z neho nožom kúsky a tie vhadzuj do rozpáleného masla. Osmažené daj na misu, posyp cukrom a jedz.

ÚLOHY :

V spolupráci so žiakmi záujmového útvaru Varenie usporiadajte stredovekú hostinu. Dbajte, aby mala minimálne 10 chodov. Nezabudnite na dobové kostýmy a hudbu. Priebeh príprav aj samotnú hostinu zdokumentujte, fotografie nalepte do svojho portfólia.

Bibliografia

Zoznam použitých obrázkov :

1. <http://www.cassovia.sk/krasna/benedikt/1.jpg>
2. <http://www.cassovia.sk/krasna/benedikt/2.jpg>
3. <http://www.cassovia.sk/archsav/15.jpg>
4. <http://www.cassovia.sk/archsav/archeo3.jpg>
5. <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/8/8a/MecBrehKrasna.jpg/220px-MecBrehKrasna.jpg>
6. <http://www.artattack.sk/mapa/KOSICE/hradby.jpg>
7. <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/a/ad/Archeologick%C3%A9M%C3%BAzeum.jpg/220px-Archeologick%C3%A9M%C3%BAzeum.jpg>
8. http://www.infoglobe.sk/res/data/449/051820_56_513129.jpg?seek=1312379126
9. <http://www.brekov.sk/images7/810.jpg>
10. http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/5/5d/Pe%C4%8Da%C5%A5_palat%C3%ADna_Omodeja.jpg
11. http://www.obnova.sk/sites/default/files/imagecache/titulny_obrazok/clanky/obrazky/bitka-Rozhranovce.jpg
12. http://www.kosickespravy.sk/sites/default/files/styles/obrazok-clanku/public/field/image/article/rozhanovce_0.jpg?itok=8I4WEH0z
13. <http://www.oskole.sk/userfiles/image/anjouovci4.jpg>
14. <http://chanele6019.files.wordpress.com/2010/05/180px-escribano.jpg?w=180>
15. <http://perfora.sk/uploads/pics/KE-erb-30.jpg>
16. <http://mek.oszk.hu/01900/01954/html/cd2m/kepek/muveszetek/mt261cn8737.jpg>
17. http://files.sknke.webnode.sk/200000019-708f171888/erb_ke.jpg
18. <http://www.cassovia.sk/10pohladov/marec2005/dominikanske28-03.jpg>
19. <http://www.mbtron.info/sarisskemichalany/sarishrad/tn3/images/img/dominikani.png>
20. http://www.ludovakultura.sk/fileadmin/images/hesla_full/kolarstvo1.jpg
21. <http://www.oskole.sk/userfiles/image/Zofia/febru%C3%A1r%20-%202012/Dejepis/M2.jpg>

22. http://www.viacassa.sk/wp/wp-content/gallery/puskarstvo-v-ke/puskar_v_dielni.jpg
23. [http://www.infovek.sk/predmety/vytvarna/obrazky/preskumaj/prieskumnik/renesancia-
cechy3.jpg](http://www.infovek.sk/predmety/vytvarna/obrazky/preskumaj/prieskumnik/renesancia-cechy3.jpg)
24. http://www.kosice.sk/img/history_remembrances_img2_frantisk2.jpg
25. <http://www.ke-arcidieceza.sk/wp-content/uploads/2011/02/obi%C5%A1ovce1.jpg>
26. http://www.vinicavino.sk/wp-content/uploads/2011/09/drevorez_all1.jpg
27. [http://www.oskole.sk/userfiles/image/zaida/dejepis/od%20lovca%20k%20roľnikovi/O
d%20lovca%20k%20roľn%C3%ADkovi%20-
%205_%20r_%20j%C3%BAAn%202010_html_28ae1f55.png](http://www.oskole.sk/userfiles/image/zaida/dejepis/od%20lovca%20k%20roľnikovi/Od%20lovca%20k%20roľn%C3%ADkovi%20-%205_%20r_%20j%C3%BAAn%202010_html_28ae1f55.png)
28. [http://www1.teraz.sk/usercontent/photos/3/0/b/4-
30b8b3deea034bb83327179459b9393774dc08aa.jpg](http://www1.teraz.sk/usercontent/photos/3/0/b/4-30b8b3deea034bb83327179459b9393774dc08aa.jpg)
29. <http://www.trutnovinky.cz/image.php?id=49066&format=jpg&thumb=0>

Zoznam internetových zdrojov :

- <http://www.dominikani.sk/komunity/kosice.html>
- <http://www.visitkosice.eu/sk/o-kosiciach/najkrajsie-pamiatky/urbanova-veza>
- http://sk.wikipedia.org/wiki/D%C3%B3m_sv%C3%A4tej_Al%C5%BEBety
- <http://www.rakoci.webex.sk/rakoci.php>
- <http://www.muzeum.sk/?obj=muzeum&ix=vsm>
- http://sk.wikipedia.org/wiki/%C5%A0t%C3%A1tne_divadlo_Ko%C5%A1ice

Zoznam použitej literatúry :

1. ŠUTAJ, Š. : Kľúče k dejinám Košíc. Košice - Prešov : UNIVERSUM, 2009. 97 s. ISBN 978-80-89046-56-0
2. Špiner, J. : Košice 750. Košice : Východoslovenské vydavateľstvo n. p., 1980. 220 s. ISBN 83-000-80